سینمای خوب بدون فیلم خوب ورشکسته است

میزگرد شهرآرا با سینماداران مشهد درباره ظرفیت سینمایی دومین کلان شهر ایران

شهرآرا: دو نگاه به سینماهای مشهد به عنوان دومین شهر بزرگ سینمادار ایران وجود دارد. برخی می‌گویند که سینمای مشهد رشد زیادی داشته و عده دیگر می‌گویند اینگونه نبوده است. نظر شما در این باره چیست؟ در ۵ سال اخیر رشد مخاطب در مشهد با اضافه شدن سینماهای جدید و بهسازی برخی سینماهای قدیمی به چه صورت بوده است؟ و اگر معتقد به رشد مخاطب هستید این فضا فقط به دلیل افزایش فضای فیزیکی ایجاد شده یا فیلم‌ها هم نقش داشته‌اند؟

دبیرزاده: یکی از حسن هایی که پردیس‌های سینمایی مشهد دارند، این است که در مناطقی احداث شده‌اند که سینما نداشتند. همچنین با احداث این پردیس‌های سینمایی، سینماهای قدیمی‌تر هم سعی می‌کنند خودشان را به‌روز کنند. به نظر من این رقابت، رقابت سالمی است. سینماهای مشهد در سال‌های اخیر رشد خیلی خوبی داشته و تعداد تماشاچی‌هایی که به سینما آمدند اصلا با ۴ و ۵ سال پیش قابل مقایسه نیستند.

فولادی: وقتی مجموعه‌ای مثل اطلس با هزینه‌های هنگفت و در شرایط اقتصادی فعلی تصمیم می‌گیرد که یک فضای فرهنگی را در منطقه به اصطلاح محروم و کم برخوردار در مشهد احداث کند، طبیعتا به رشد اقتصادی و فرهنگی مجموعه کمک می‌کند. البته زیربنا و زیرساخت این موضوع وجود فیلم‌هایی است که ما را راغب به سرمایه‌گذاری کند. این فضا و بستر مهیا شده اما متاسفانه از آن سمت خوراک خوب به ما داده نمی‌شود. در این بین بعضی فیلم‌ها هستند که تجاری‌اند و مردم از آن‌ها استقبال می‌کنند، به همین علت آمار فروش بالا می‌رود اما به لحاظ محتوایی این فیلم خروجی ندارد و در واقع من فقط توانستم یک ساعت لطیفه‌هایی که در قالب یک فیلم بیان شده را بفروشم. با این وصف شاید احساس کنیم که فضا باز شده اما این یک آسیب است. می‌طلبد که مدیران بالادستی به صنعت سینما اهمیت دهند چون متاسفانه فیلم‌هایی می‌آیند که اگر سه ماه اکران هم شوند یک سالن پر نمی‌شود، علت این اتفاق باید آسیب‌شناسی شود. نکته دیگر این است که اگر توازن در احداث سینماها برقرار شود، تمام مناطق می‌توانند مخاطب خودشان را داشته باشند ما علاوه بر مخاطبانی که از مناطق خیلی خوب سطح مشهد می‌آیند، مخاطب منطقه خودمان را نیز پوشش می‌دهیم. پس دغدغه رشد فرهنگی و اقتصادی منطقه خیلی برای ما مهم بوده است.

جیرانی: به نظر من فضای رفاهی و تفریحی برای مردم مشهد محدود است. در این بین سینما یک ظرفیت خوبی برای مردم مشهد ایجاد می‌کند تا حداقل امکانات رفاهی که برای تفریح و سرگرمی مردم نیاز است را تامین کند. پس طبیعتا سینماها در مشهد از استقبال خوب برخوردار هستند. یک انقلابی در مشهد نیز اتفاق افتاد که سینما هویزه از سوی سینما شهر به بهترین و به‌روزترین امکانات سینمایی حال حاضر تجهیز شده و این یک اتفاق بزرگ نویدی برای مردم مشهد بود و باعث شد مردم کم کم با فضای اینگونه سینماها آشنا شوند و آن عده‌ای که اصلا سینما نمی‌آمدند به سینماها بیایند. این موضوع خودش در جذب مخاطب به سینما تاثیر داشت اما بازهم اگر بررسی کنیم ما حدود ۲۸۵ سالن سینما بیشتر در کشور نداریم و این یعنی فاجعه. چون با این تعداد سالن سینما نمی‌شود فیلم فروخت. این برای یک فیلم‌سازی که چندین میلیارد هزینه می‌کند و فیلمش را برای اکران به سینماهای کشور می‌دهد خیلی ناخوشایند است. اگر فیلمی بخواهد بفروشد باید در سالن‌های بیشتری نمایش داده شود. از یک طرف هم از حدود ۱۰۰ فیلمی که سالانه در ایران تولید می‌شود، تعداد معدودی خوب و درخورتوجهند. ما الان نگران این موضوع هستیم که هرقدر سینما تاسیس کنیم از آن طرف چقدر فیلم خوب به ما می‌دهند.

شهرآرا: الان مجتمع‌های تجاری که سالن سینما احداث می‌کنند، سالن‌های کوچک و غیر استاندارد می‌سازند. این یکی از انتقادهایی است که به پردیس‌های سینمایی وارد است و گویی سالن‌ها استانداردسازی نشده‌اند. شما سالن سینمایی دارید که پرده روی زمین می‌افتد، چهارچوب مناسبی ندارند. حتی تعداد صندلی‌ها آن‌قدر کم است که مفهوم سینما به معنای یک حرکت جمعی شکل نمی‌گیرد.

جیرانی: ما هیچ کمبودی به لحاظ امکانات نداریم حتی از برخی سینماهای کشور امکانات‌مان بهتر است. این موضوع را مردم خبر ندارند، گلشن و اطلس در تمام سالن‌هایشان از یک سرور و سیستم دالبی استفاده می‌کنند. من در سالنم از دیتا پروژکتور استفاده نمی‌کنم و به مردم بگویم تو داری روی پرده سینما فیلم می‌بینی اما اینکه مثلا شیب سالن ضریب نامناسبی دارد، بله ممکن است که به دلیل سازه ساختمانی باشد و مثلا در ردیفی از سالن، شیب یک مقدار ناملایم باشد، این موضوع را نمی‌توانیم برایش کاری انجام دهیم. ما نمی‌گوییم که بی‌اشکال هستیم ولی ضریب اشکالمان خیلی پایین است.

حمید فولادی، مدیر سینما اطلس
قطعا ما دنبال برگشت هزینه هستیم. ما سرمایه‌گذاری کردیم. سینماداری واقعا صنعت ضرردهی است. ما فیلم‌هایی داریم که برای ۵ نفر در هفته اکران می‌شود درحالی که برایش لامپ و دیتا مصرف می‌شود.

دبیرزاده: این پردیس‌ها که در مجتمع تجاری احداث شدند اگر یکسری معایب کوچک دارند به خاطر این است که در ابتدا قرار نبوده سینما باشند. مثلا ویلاژتوریست چون مخاطب کمتری داشت، مدیرانش یک‌دفعه به ذهنشان رسید که در یک طبقه سینما احداث کنند. با این حال کمتر سینمایی در کشور پیدا می‌کنید که مثل اطلس و گلشن با هزینه شخصی ساخته شوند.

فولادی: وقتی مدیران یک مجموعه‌ای تصمیم به سرمایه‌گذاری کلان در یک پروژه می‌گیرند، هزینه بسیار گزافی را پرداخت می‌کنند برای اینکه می‌خواهند یک فعالیت اقتصادی و رونقی را در منطقه ایجاد کنند. طبیعتا باید برای بازدهی و برگشت سرمایه‌شان تدابیری بیندیشند. در این بین اگر فضایی راه‌اندازی کنند و خدمات مناسبی ارائه نکنند، نقد به آن‌ها وارد است. اما الان یک نقیصه وجود دارد و شما ۹۹۹ حسن مجموعه را نادیده گرفتید. چون ما یک فضای اقتصادی را در یک منطقه کم برخوردار احداث کردیم. در این بین حتما ایراداتی هم داریم چون ابتدا برنامه‌ای برای ساخت سینما نداشتیم، ولی این ایرادات اصلاح می‌شوند.

شهرآرا: کسی که مخاطب مجتمع‌های تجاری است وقتی می‌خواهد به سینمای آن مجتمع برود به هدف سینما رفتن می‌آید و اینکه شامی بخورد و تفریح کند. به تدریج با رشد مجتمع‌های تجاری، فیلم‌ساز هم به سمتی می‌رود که برای همان مخاطب که برای تفریح به سینما می‌آید فیلم بسازد. مجموعه سمت هنر و تجربه و فیلم‌های هنری کمتری می‌رود و این‌طور فروش بیشتری دارد و فیلم‌ساز سمت فیلم‌های گیشه‌ای بیشتر می‌سازد.

فولادی: قطعا ما دنبال برگشت هزینه هستیم. ما سرمایه‌گذاری کردیم. سینماداری واقعا صنعت ضرردهی است. ما فیلم‌هایی داریم که برای ۵ نفر در هفته اکران می‌شود درحالی که برایش لامپ و دیتا مصرف می‌شود. این موضوع به وضعیت فیلم‌سازی ما برمی‌گردد که چرا نتوانستیم مخاطبمان را شناسایی کنیم؟ ما زیرساخت‌ها را مهیا کردیم خوراکش با تهیه کننده و کارگردانان است. آن‌ها باید پاسخ دهند چرا فیلم‌هایشان تجاری است، ما نمی‌توانیم ذائقه مردم را تغییر دهیم ما یک مجری هستیم. تصمیم ساز نیستیم. ما مجبوریم فیلم‌هایی که به ما می‌دهند را اکران کنیم. اینکه ما سینمای هنر و تجربه را راه بیندازیم ولی هیچ‌کس نیاید چه فایده‌ای دارد.

فرزین جیرانی، مدیر سینما گلشن
ما هیچ کمبودی به لحاظ امکانات نداریم حتی از برخی سینماهای کشور امکانتمان بهتر است. این موضوع را مردم خبر ندارند، گلشن و اطلس در تمام سالن‌هایشان از یک سرور و سیستم دالبی استفاده می‌کنند

دبیرزاده: یک پخش کننده چند فیلم در دست پخش دارد. شاید سینمادار دلش نخواهد همه آن‌ها را اکران کند، اما مجبوریم. چرا که اگر این فیلم‌ها را اکران نکنیم مدتی بعد، فیلم‌هایی که فروش بهتری دارد را به ما نمی‌دهند. ما نمی‌توانیم این ذائقه را تغییر بدهیم. این اتفاق باید زمان تولید فیلم بیفتد. باید جلوی ساخت این دست از فیلم‌ها را از ریشه بگیرند.

جیرانی: من فقط درباره مسئله هنرو تجربه سخن می‌گویم. هنر و تجربه را اکران می‌شود درحالی که برایش لامپ و دیتا مصرف می‌شود. این موضوع به وضعیت فیلم‌سازی ما برمی‌گردد که چرا نتوانستیم مخاطبمان را شناسایی کنیم؟ ما زیرساخت‌ها را مهیا کردیم خوراکش با تهیه کننده و کارگردانان است. آن‌ها باید پاسخ دهند چرا فیلم‌هایشان تجاری است، ما نمی‌توانیم ذائقه مردم را تغییر دهیم ما یک مجری هستیم. تصمیم ساز نیستیم. ما مجبوریم فیلم‌هایی که به ما می‌دهند را اکران کنیم. اینکه ما سینمای هنر و تجربه را راه بیندازیم ولی هیچ‌کس نیاید چه فایده‌ای دارد.

دبیرزاده: ظرفیت این وجود دارد که سینما احداث شود. سینماهایی که محلی باشند در مناطقی که سینما نیست احداث شود مخاطب استقبال می‌کند. چرا که به نظرم ارزان‌ترین مجموعه تفریحی سینماست و مردم حاضرند اگر سینما در دسترسشان باشد به سینما بروند.

فولادی: این تعدد سینما رقابت ایجاد می‌کند. سینماها برای جذب مشتری سعی می‌کنند خودشان را به‌روز کنند. در کنار این نیاز داریم مشوق‌هایی برای سینماها ایجاد کنیم تا بتوانند خودشان را توسعه بدهند. این رقابت باعث می‌شود سینماها پاپاپای هم پیش بروند. این یک روندی است که باعث می‌شود رضایت مخاطب افزایش یابد.

جیرانی: مشکل تعداد سالن سینما نیست؛ مسئله و مشکل تولید فیلم است. این اتفاق‌ها باید بیفتد تا دستگاه‌های سینمایی کشور بدانند سینماها در شهرستان‌ها رو به توسعه هستند. در نتیجه آن‌ها کاری نکنند سینماها با این سرانه تولید فیلم و با این تعداد سالن، ورشکست شوند. اینکه روز به روز تعداد سالن‌ها بیشتر می‌شود به خاطر سوددهی فیلم‌ها نیست. سوددهی در فودکورت و فروش پاپ‌کرن است.

امیرحسین دبیرزاده، مدیرسینما سیمرغ
برای حضور بهرام رادان در سینما سیمرغ، به پخش‌کننده زنگ زدم و گفتم لطف کنید رادان را به سینما سیمرغ هم بیاورید. گفتند چون فلان سینماها هزینه‌های سفر و اقامت را پرداخته‌اند آنجا می‌روند

شهرآرا: پس نقش سینمادار در توسعه فرهنگی چیست؟ به این معنا که برای ترغیب مردم برای رفتن به سینما، خود سینماها چه نقشی دارند؟

فولادی: همین که در محدوده‌ای و منطقه‌ای که قبلا سینما نبوده و کسی هم از آن مناطق به سینما نمی‌رفته است، سینما احداث می‌شود یعنی توسعه فرهنگی. اینکه حتی می‌توانیم از روستاها و ییلاقات مشهد هم مخاطب جذب سینما کنیم و با سالن‌های مدرن پذیرای آن‌ها باشیم این یعنی توسعه فرهنگی. اینکه کنار سینما مجموعه‌ای از خدمات وجود داشته باشد، این‌ها به عنوان مکمل است. این مکمل‌ها نشان از پیشرفت و توسعه دارد.

جیرانی: حدود ۴۷ میلیون نفر از هم‌وطنانمان به سینما نمی‌روند. چرا؟ یکی از دلایلش این است که سینما نداریم. دلیل دیگری هم این است که فیلم خوب نداریم. اینکه ما در هر محله سینما داشته باشیم باعث می‌شود مخاطب تحریک شود و به سینما بیاید. حالا که پایش به سینما باز شد، باید تولیدکنندگان فیلم در تولید دقت کنند و با فیلم‌های مناسب مخاطب را در سینما نگه‌دارند.

شهرآرا: درباره احداث سینماها در مناطقی که خیلی شبیه مخاطبشان نیستند هم صحبت کنیم. به نظر اگر سینما در حد و اندازه منطقه باشد جذبش بیشتر است یا اینکه بخواهد بالاتر از سطح آن منطقه باشد؟

جیرانی: این شرایط اقتصادی است که باعث می‌شود مردم به سینما نروند. کسی به منطقه اجتماعی کاری ندارد. من نمی‌دانم اگر بلیت سینما را گران کنیم مردم چطور می‌توانند به سینما بیایند. باید از سینماهایی که از سوی بخش خصوصی اداره می‌شوند حمایت کنند تا مردم بتواند به سینما بروند و رشد و رونق سینماهایی که در مناطق کم‌برخوردار شهر احداث می‌شود ادامه پیدا کند.

فولادی: مردم منطقه کم‌برخوردار آیا داخل شهر تردد ندارند که تجمل را ببینند. این علت خوبی نیست که ما بخواهیم برای فرهنگ آن مناطق کاری نکنیم. این معاشرت اجتماعی باعث ارتباط میان همه اقشار جامعه می‌شود. ضمن اینکه ما نگاهمان به آن مناطق درست نیست. این طور نیست که در آن محدوده‌ها فقر فرهنگی مطلق یا ضعف اقتصادی وجود داشته باشد. وجود دارد اما این‌طور نیست که ما گمان کنیم آن‌ها توانایی آمدن به سینما را ندارند.

شهرآرا: مافیای اکران‌های مردمی در مشهد نیز یکی از موضوعات مهمی است که همواره در باره پردیس‌های سینمایی مشهد مطرح می‌شود... که مهم‌ترین آن لابیگری برای حضور سلبریتی‌ها در سینماهای خصوصی و پرداخت مبالغ گزاف به آن‌هاست... لطفا در این باره شفاف‌سازی کنید که حضور سلبریتی‌ها در مشهد برای سینماها چه هزینه‌ای دارد؟

دبیرزاده: عوامل برای فروش فیلم خودشان به سینماها می‌آیند، نه برای بالا بردن فروش سینمای ما. آن‌ها می‌خواهند فیلم خودشان را تبلیغ کنند، نباید پول تبلیغ فیلمشان را از سینمادار بگیرند. برای حضور بهرام رادان در سینما سیمرغ، به پخش‌کننده زنگ زدم که فیلم ایده اصلی در سینمای ما هم اکران دارد لطف کنید رادان را به سینما سیمرغ هم بیاورید. گفتند چون فلان سینماها هزینه‌های سفر و اقامت را پرداخته‌اند آنجا می‌روند. اینکه بازیگری به شهرهای دیگر برای اکران مردمی می‌رود هم در قراردادش قبل از تولید فیلم قید شده که چند جلسه هم برای اکران مردمی باید حاضر شود. یعنی آنجا هزینه این اکران‌ها را هم گرفته‌اند.

فولادی: بازیگر پولی دریافت نمی‌کند. هزینه‌هایی که انجام می‌شود هزینه سفر و اگر اقامت داشته باشند هزینه اقامت عوامل فیلم است. هزینه اضافه دیگری ندارد.

جیرانی: البته ما یک اشتباهی کردیم در مشهد. اینکه به این مهمانانی که می‌آمدند خیلی پروبال دادیم. باید پول پرواز، هتل و هر هزینه دیگری که دارند را خودشان پرداخت کنند. وقتی یک سینما قبول می‌کند هزینه‌ای را پرداخت کند، سینمای دیگر هم در یک رقابت بخشی از هزینه‌ها را پرداخت می‌کند تا عقب نماند. اگر سینماها با هم یک صدا باشند و پول ندهند، پخش‌کننده هم توقع بیجا ندارد که از همه سینماها بخواهد هزینه سفرشان را بدهند.

سینما و فرار مالیاتی

دست‌های کثیف پشت پرده نقره‌ای

ساخت سالن‌های سینما و فیلم‌های سینمایی تا چه حد زمینه فرار مالیاتی و پول‌شویی را فراهم می‌کند؟

مسعود سلطانی

تحریم‌ها شرایط اقتصادی را برای همه تغییر داده است. کاهش درآمدهای نفتی دولت و کسری بودجه موجب شده است تا دولت متکی به نفت ایران برای جلوگیری از فرار مالیاتی کیسه‌ای بزرگ بدوزد. پزشکان، وکلا و ۲۰ صنف دیگر به زودی ملزم به استفاده از کارتخوان یا پایانه فروش خواهند شد تا از این طریق نظارت دقیق‌تری روی درآمدشان اعمال شود و در نتیجه مالیات بیشتری بپردازند.

با این حال کارشناسان بسیاری معتقدند که در قانون ایران گریزگاه‌های زیادی برای فرار از پرداخت مالیات وجود دارد. اگر فرض امکان پرداخت رشوه، شیرینی و هزینه چای بچه‌ها را برای فرار از مالیات کنار بگذاریم و این امر را محال قلمداد کنیم بازهم برای فرار مالیاتی راه بسیار است.

اما این موضوع چه ربطی به سینما و روز سینما دارد؟ پاسخ روشن است، گروه فعالیت‌های فرهنگی و هنری یکی از مواردی است که طبق قانون معافیت مالیاتی دارد.

تمام سینمادارانی که از وزارت ارشاد مجوز دارند به شرط ارائه اسناد مالی شامل تمام دریافت‌ها و پرداخت‌ها از پرداخت مالیات معاف می‌شوند. این معافیت مالیاتی که از سال ۹۰ تحت عنوان «نرخ صفر» اعمال می‌شود، مودیان حقیقی را مکلف می‌کند که عملیات مالی خود را صرفا از طریق سیستم بانکی انجام دهند و اسناد همه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را برای ارائه به حوزه مالیاتی یا هیئت حل اختلاف مالیاتی نگهداری کنند اما تمام این فعالیت‌ها معاف از مالیات است.

پرده نقره‌ای راهی برای فرار

طبق قانون مالیات‌های مستقیم کشور برخی گروه‌ها و اصناف از پرداخت مالیات معاف هستند. خیریه‌ها، باشگاه‌های ورزشی، موسسات فرهنگی و هنری، موسسات آموزشی و ... همه معاف از مالیات هستند. یکی از راهکارهای قدیمی برای فرار مالیاتی استفاده از پوشش موسسات جانبی معاف از مالیات در کنار یک فعالیت اقتصادی پول‌ساز است. بگذارید برای روشن شدن ذهنتان یک مثال خیالی را باهم مرور کنیم.

یک کارخانه فولاد که ملزم به پرداخت مالیات است، یک موسسه آموزشی به ثبت می‌رساند و در طول سال بخشی از درآمدهای کارخانه را در حساب‌های مالی موسسه آموزشی ثبت می‌کند و از این طریق از معافیت مالیاتی استفاده می‌کند. به همین راحتی و البته پیچیدگی.

بسیاری از شرکت‌های تجاری، کارخانه‌ها و بنگاه‌های اقتصادی برای استفاده از تخفیف‌های مالیاتی و به تعبیر دقیق‌تر «فرار مالیاتی» اقدام به تاسیس باشگاه ورزشی، موسسه خیریه، موسسه آموزشی، موسسه فرهنگی و هنری و ... می‌کنند. البته موسسات معاف از مالیات هر کدام از طریقی کسب درآمد می‌کنند. برای فرار مالیاتی و حتی پول‌شویی کافی است درآمدهایی که از محلی دیگر کسب شده تحت عنوان درآمد موسسه فرهنگی (معاف از مالیات) جا زده شود. این کار اگرچه سخت و پیچیده به نظر می‌رسد اما امکان‌پذیر است.

از آنجا که اشاره به نام هر موسسه ورزشی، خیریه‌ای، آموزشی و ... بار حقوقی برای نگارنده به همراه خواهد داشت در این مقال به نام هیچ موسسه‌ای اشاره نخواهد شد. با این حال برای یافتن شاهد مثال، کافی است اسامی باشگاه‌های ورزشی در لیگ‌های مختلف ورزشی را در ذهن مرور کنید و یا به اصرار فعالان اقتصادی تحت عنوان مسئولیت اجتماعی برای تاسیس خیریه فکر کنید و مصادیق آن را در ذهن مرور کنید. بدون تردید نباید منکر نیت خیر این افراد شد اما از طرفی نباید فراموش کرد که هر موسسه خیریه یا موسسه فرهنگی و ورزشی یا ... می‌تواند پوششی برای فرار مالیاتی باشد.

نسبت سالن‌داری سینما و فرار مالیاتی؟

تا پایان سال ۹۵ به ازای هر شهروند مشهدی حداقل یک متر فضای تجاری در مشهد ایجاد شد. بیش از ۳۰۷ مجتمع تجاری با مساحت بالای یک هزار متر و حداقل ۲ طبقه در این کلانشهر ساخته شد. اشباع مشهد از فضای تجاری اما مانعی برای تداوم ساخت مجتمع‌ها و مال‌ها نشد. به طوری که در ۳ سال گذشته روند مال‌سازی‌ها در شهر متوقف نشده است.

اگر می‌پرسید این آمار چه ربطی به سینما دارد باید توجهتان را به سالن‌های سینمایی جلب کنیم که در همین مال‌ها و مجتمع‌های تجاری ایجاد شده است. بدون تردید ساخت سالن سینما می‌تواند موجب افزایش حضور مردم در این مراکز و پویایی بیشتر این اماکن شود. اما این اتفاق ربطی به فرار مالیاتی ندارد؟

از آنجا که مسئولان فعلی اداره مالیات تمایلی برای اظهار نظر درباره مسائل جنجالی را نداشتند برای یافتن پاسخی به این سوال سراغ مدیر کل سابق اداره امور مالیاتی خراسان رضوی رفتیم.

سید علی شهابی خیلی منطقی در این باره اظهار نظر کرد. او گفت: بخشی از درآمد سینما از محل فروش بلیت باید به تهیه کننده فیلم پرداخت شود. این رقم حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد هزینه بلیت است. همچنین بخشی از این درآمد به عنوان عوارض به شهرداری پرداخت می‌شود. تعداد بلیت‌های فروخته شده و درآمد سینما از محل فروش اینترنتی و گیشه نیز شفافیت دارد. همچنین گنجایش سینما نیز محدودیت مشخصی دارد.

این کارشناس مالیاتی ادامه داد: با این تفاصیل امکان فرار مالیاتی از طریق سینما خیلی کم و ناچیز است. شاید بوفه‌های فروش مواد غذایی در سینما چنین امکانی برایشان فراهم باشد اما فرار مالیاتی در سطح گسترده از طریق سینما امکان‌پذیر نیست.

شهابی با اشاره به راه‌اندازی سالن‌های سینما در مجتمع‌های تجاری و مال‌ها نیز گفت: هر واحد تجاری که پایانه فروش مجزا دارد و از صنف خودش جواز کسب دریافت کرده است، پرونده مالیاتی جداگانه‌ای دارد. پس واحدهای تجاری در مجتمع‌های بزرگ نمی‌توانند پرونده مالیاتی و حساب‌های درآمدی خود را تحت عنوان سینما جا بزنند.

او اصلی‌ترین انگیزه فعالان اقتصادی را برای ساخت سینما احیای سرمایه‌نیمه جان دانست و گفت: بدون تردید تغییر کاربری تجاری به فرهنگی مثل سینما در مقایسه با فروش فضای تجاری درآمد کمتری دارد. اکنون با توجه به اشباع شدن فضای شهری مشهد از فضای تجاری تنها طبقات همکف و منهای یک مجتمع‌های تجاری محل رفت و آمد مردم است. فعالان اقتصادی با ساخت سینما در طبقات بالا عملا برای فضاهای تجاری بدون استفاده پاخور ایجاد می‌کنند و به عقیده من این اصلی‌ترین انگیزه آن‌هاست.

ساخت فیلم، معافیت حاشیه ساز دیگر

اگرچه سینمادارها و سالن‌های سینما راه مناسبی برای فرار مالیاتی نیست اما بدون تردید ساخت فیلم سینمایی چنین امکانی را ایجاد می‌کند. طبق دستورالعمل موضوع ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده ۱۳۹ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم، فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری معاف از مالیات است. تعریف فعالیت انتشاراتی اما بسیار بسیط است و در بخشی از تعریف این فعالیت‌ها آمده است: «مجموعه فعالیت‌هایی که در فرآیند خلاقیت، تولید، تکثیر، اجرای صحنه‌ای، نمایش و توزیع آثار سینمایی، سمعی و بصری، موسیقایی، هنری نمایشی، هنرهای تجسمی و مرمت و بازسازی آثار تاریخی، فرهنگی و باستانی انجام می‌گردد.»

به تعبیر روشن‌تر ساخت فیلم سینمایی نیز معاف از مالیات است. این موضوع راهی برای فرار مالیاتی و حتی پول‌شویی باز کرده که اکنون بحث داغ سینمای ایران است. موضوعی که در رسیدگی به اتهامات بدهکاران بزرگ بانک سرمایه در دادگاه ویژه رسیدگی به جرائم اخلالگران عمده در نظام اقتصادی نیز حسابی سر و صدا کرد. «هادی رضوی» تهیه کننده سریال پر مخاطب شهرزاد در این پرونده به ۲۰ سال زندان و ۷۴ ضربه شلاق محکوم شد. اما پیش از پایان دادن به این بحث پاسخ به یک سوال ضروری است. منظور از پول کثیف و پول‌شویی چیست؟

پول کثیف و پول‌شویی چیست؟

پول کثیف اصطلاحی است که از سوی مراجع اقتصادی و حقوقی، به پول‌هایی با منشأ معاملاتی نامشخص بی‌آنکه به صورت رسمی ثبت و مالیات آن پرداخت گردد اطلاق می‌شود، چنین سرمایه‌هایی عموما برای استفاده نیاز به فرآیند پاک شدن دارند که به آن پول‌شویی می‌گویند.

پول‌شویی در تعریف حقوقی به هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی کردن یا تغییر ظاهر هویت عواید نامشروع به‌طوری که وانمود شود از منابع نامرئی سرچشمه گرفته است اطلاق می‌شود، این اعمال زمانی اتفاق می‌افتد که درآمدهای کسب شده توجیه قانونی نداشته و برای اینکه از حالت غیرقانونی خارج شوند و شکل پول‌های معمول را به خود بگیرند، به‌وسیله پول‌شویی، تطهیر می‌شوند، به عبارت ساده‌تر قانونی کردن درآمدهای غیرقانونی، مشروع کردن پول‌های نامشروع و تطهیر پول‌های حرام و یا تبدیل پول‌های کثیف ناشی از اعمال خلاف به پول‌های تمیز و پاک، پول‌شویی است. سینما به عنوان شاخه‌ای از هنر که مقبولیت عام داشته و از طرفی کاملاً وابسته به پول و سرمایه بوده، همواره فرصت مناسبی برای پول‌شویی در اختیار خاطیان قرار داده است.

شروع ماجرای ورود پول‌های کثیف به سینما به دهه ۸۰ باز می‌گردد. در آن زمان با افزایش رشد نقدینگی و به تبع آن افزایش تورم، بحث تحریم‌ها و کمبود منابع مالی دولت، صنعت سینما دچار چالش سرمایه‌گذاری شد. بعد از آن ورود سرمایه‌های جدید و گاه نامشخص به بدنه سینمای کشور عده‌ای برای نخستین بار بحث ورود پول‌های کثیف به سینما را مطرح کردند. این موضوع در دهه ۹۰ به اوج خود رسید. اکنون بعد از معلوم شدن فساد بابک زنجانی صاحب شرکت سورینت فیلم و سرمایه‌گذار فیلم‌های "نقش نگار" و "سیزده" و "هیچ کجا هیچ کس" و همین‌طور هادی رضوی و دیگر همدستانش مسئله پول‌های کثیف در سینما یکی از موضوعات داغ صنعت جادویی سینماست. مسئله‌ای که ریشه آن را باید در خلأهای قانون دنبال کنیم.